1852. N°. 141.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag Avond.

WOENSDAG, 24 NOVEMBER.

De Prijs der Courant is f 12 in het jaar; de afzonderlijke nommers worden tegen 10 Centen afgegeven.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 23 November.

Z. M. heeft tot Ridder der Orde van de Eikenkroon benoemd den 1sten Luitenant van het 5de regiment infanterie van Sassenberg.

— Op Vrijdag den 19den dezer was voor een groot aantal inwoners onzer stad een genot bereid, dat bij allen te meer gewaardeerd moet worden, daar zoo zelden de gelegenheid zich aanbiedt om het te erlangen. De oud-kweekeling van de Muziekschool der hier gevestigde Maatschappij voor Toonkunst, W. F. G. Nicolaï, later student aan het Conservatorium der Musik te Leipzig, was, na nog gedurende een half jaar zich onder de bijzondere leiding van den beroemden Johann Schneider te Dresden, op het orgel verder toegelegd te hebben, sedert korten tijd herwaarts teruggekeerd; en Commissarissen der Maatschappij voldeden aan een, zeker wel algemeen gekoesterd verlangen, toen zij allen die, in of buiten Leyden, gedurende 2½ jaar het fonds voor de studiën van onzen jongen stadgenoot, ondersteund hadden, en de leden der Maatschappij voor Toonkunst, aan welker Muziekschool hij zijne eerste opleiding genoten heeft, noodigden, om op boven vermelden dag van 1—3 ure in de St. Pieterskerk alhier, de uitvoering van eenige muziekstukken op het orgel door Nicolaï, met hunne Dames te komen bijwonen. Behalve de Commissiën uit de Stedelijke Regering, Plaatselijke Schoolcommissie, de Muziekgezelschappen Musis Sacrum, Sempre Crescendo, de Liedertafel de Avondster en de leden der Kerkelijke Commissie, bevonden zich onder de genoodigden ook de weezen uit het Luthersche Weeshuis, die, toen Nicolaï het gesticht verliet, zelven naar vermogen tot het opgemelde fonds bijgedragen hadden, en thans er op mogten roemen, dat hij, die nu zooveel lof verdiende en inoogste, eenmaal hun broeder was. — Over de wijze waarop onze jonge kunstenaar zich van zijne taak gekweten heeft willen wij hier niet uitweiden; de onafgebroken aandacht, de plegtige stilte bij zulk eene talrijke schaar toehoorders van verschillenden leeftijd en standen, en de algemeen genoeg bekend gewordene oordeelvellingen van hen die bevoegd zijn om op het gebied der kunst uitspraak te doen, zijn zoovele getuigen dat de feestelijke bijeenkomst tot aller voldoening plaats had, en dat Nicolaï aan de schoone verwachtingen die men van hem had opgevat, volkomen voldaan heeft. Het Programma bevatte de volgende stukken: 1ste Afd. N°. 1. Praeludium in A-mol van J. S. Bach; N°. 2. vrije voordragt op het choraal: *Wie maar den goeden God laat zorgen* (Evang. Gez. 17); N°. 3. Sonaat (N°. 1) in F-mol van F. Mendelssohn Bartholdy. IIde Afd. N°. 4. Fuga (N°. 6 Doppelfuga) op naam van Bach van R. Schumann; N°. 5. Andante (quasi trio) uit de Sonaat N°. 4, in B-duur van F. Mendelssohn Bartholdy; en 6 vrije voordragt met invlechting van onderscheidene (het Oostenrijksche, Engelsche en Nederlandsche) Volksliederen.

Wij gelooven hier in den geest van onze stadgenooten te spreken, wanneer wij den wensch uiten, dat Nicolaï ons spoedig in de gelegenheid zal stellen, om nog nader met hem als Componist, Pianist en Dirigent bekend te worden; en zelven van hem te ondervinden wat de buitenlandsche nieuwsbladen ons van zijne verdiensten in die opzigten gemeld hebben. Hij geve daartoe zoo mogelijk, de gelegenheid door de aankondiging van een Concert, waarvoor hij zeker evenzeer op de medewerking van kunstbroeders en kunstminnaars, als op de welwillende ondersteuning en werkdadige deelneming zijner stadgenooten rekenen kan. *Ingezonden.*

— Wij vernemen, dat het voorgenomen Concert voor de Wed. v. d. Meel, uitgesteld is tot aanstaanden Donderdag of Zaturdag over 8 dagen, en welligt dan in den Schouwburg gegeven zal worden door eenige voorname Toonkunstenaars en de Leydsche Liedertafel de Avondster.

— Bij besluit van Z. M. van den 16den, is bepaald, dat met 1° Januarij het onderscheidensteeken door den Burgemeesters te dragen, bestaan zal in een zilveren penning, hebbende eene middellijn van veertig strepen en vertoonende aan de eene zijde het wapen des Rijks, aan de andere dat der gemeente, of, zoo de gemeente geen wapen heeft, den naam der gemeente; de penning hangende op de borst, hetzij aan eene zilveren keten, hetzij aan een oranje zijden lint; de keten of het lint op beide schouders aan den rok of het opperkleed vastgehecht, en dat hij dat zal dragen wanneer hij voorzit in de vergadering van den Raad; in geval van brand, of van oproerige beweging, van samenscholing of andere stoornis der openbare orde zich in het openbaar vertoont; uit krachte van art. 188 der gemeentewet of van eenige andere wet persoonlijk in het openbaar bevelen geeft; of bij plegtige gelegenheden namens de gemeente opkomt.

Voorts dat bij ontstentenis van den Burgemeester dit teeken zal worden gedragen door dengeen, die hem vervangt.

— Thans verneemt men, dat aan het Consulaat van Oostenrijk te Amsterdam voor de weduwen en weezen te Helvoetsluis, uit Triest ontvangen is, *f* 2,622.

— De Algemeene Synodale Commissie der Nederl. Hervormde Kerk heeft den 13den dezer hare najaars-vergadering gesloten. Zij heeft vele en gewigtige werkzaamheden voorbereid, en ter hand genomen. De door de Synode, krachtens het algemeen reglement gewijzigde, artikelen in de bijzondere reglementen zijn door haar geredigeerd en zullen aan de kerkelijke besturen medegedeeld worden. De aanvragen van noodlijdende kerken om subsidie uit het synodale fonds zijn in handen der correspondenten gesteld. — Om uitvoering te geven aan haar mandaat ter zake van de nieuwe Bijbelvertaling, is eene commissie benoemd, bestaande uit de Heeren Dr. Spijker, van Doesburgh en Dr. Timmers Verhoeven. — Ten einde tot de kerkelijke regeling van de geestelijke goederen te geraken, heeft de Commissie maatregelen genomen ter verkrijging van een regtsgeleerd advies. Ook heeft zij besloten tot eene aanschrijving aan de Kerkeraden, welke bepaaldelijk ten doel heeft de handhaving der regten op de kosters-woningen.

Met betrekking tot de gebeurtenissen in Toscane, op welke het oog van alle Protestanten met hooge ernst en christelijke deelneming gevestigd is, besloot de Commissie tot een adres te dezer zake aan den Groothertog van Toscane, of zijne Regering, indien ten minste voorkomende gewigtige omstandigheden de Synodale Commissie niet leiden zullen om daarvan af te zien.

Eindelijk is eene Commissie tot de spoed vorderende zaken benoemd, waartoe behooren de Heeren Dr. Spijker, van Doesburgh en Dr. Timmers-Verhoeven.

Naar men nader verneemt is genoemd adres van de Synodale Commissie aan den Groothertog van Toscane gereed ter verzending en zal eerlang openbaar bekend worden gemaakt.

'sGRAVENHAGE, 23 November.

Z. M. heeft vergunning verleend tot het aannemen en dragen van de Orde van St. Anna 1ste klasse in diamanten aan den Luitenant-Generaal Baron Nepveu, Chef van den Generalen Staf, en van de Orde van St. Stanislas 2de klasse, aan den Ritmeester Graaf van Lynden, Adjudant van Z. M. hun door den Keizer van Rusland geschonken; en van de Orde van het Zwaard, aan den 1sten Luitenant der rijdende artillerie von Goedecke, hem door den Koning van Zweden en Noorwegen geschonken.

— De Koning van Pruissen heeft aan den Luit.-Kol. Barré, Adjudant van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, de Orde van den Roden Adelaar 2de kl.; aan den Heer F. W. van Otterloo, Secretaris van Z. K. H., dezelfde Orde 3de kl., en aan den 1sten Luit. der rijdende artillerie v. Goedecke, Kamerheer van Z. K. H., de Johanniter Orde geschonken.

— H. M. de Koningin-Moeder heeft, ten behoeve van de nagelaten betrekkingen der negen verongelukte zeelieden te Hellevoetsluis, eene gift van *f* 200 geschonken.

Aan de Vrouwen-Vereeniging van liefdadigheid, te Woerden, heeft H. M. even als vroeger, eene som van *f* 50 toegekend.

— De Minister van Financiën en van Eeredienst zal Woensdag en Donderdag geen gehoor verleenen.

Ook de Minister van Koloniën zal Woensdag geen gehoor verleenen.

— De Minister van Justitie heeft aan de Heeren Comm. des Konings in de provincien te kennen gegeven, dat andermaal militaire detachementen beschikbaar zullen worden gesteld, ten einde weder, gedurende den aanstaanden winter, de dienst der hulp-maréchaussées zou kunnen worden ingevoerd. Aan de gemeente-besturen is daarvan mededeeling gedaan, onder opmerking dat, aan het verstrekken van eene brigade maréchaussées de bepaalde voorwaarde wordt gesteld, dat de betrokken gemeenten zich uitdrukkelijk verbinden, om ten haren laste te voorzien in hetgeen de huisvesting en voeding der brigades meer zouden kosten dan de schadeloosstelling van 35 cents daags, die per hoofd van Rijkswege wordt verstrekt en dat zij zich verpligten, tot vergoeding van hetgeen voor de fourages der paarden meerder dan in de garnizoensplaatsen zou moeten worden betaald.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Vervolg der zitting van Zaturdag 20 *November.*

Bij de beraadslagingen over de artikelen van het III Hoofdstuk (*Buitenl. Zaken*) is door den Heer Reinders een amendement op art. 1 voorgedragen, strekkende tot afschaffing der tafelgelden van den Minister, en alzoo dit artikel te brengen op *f* 12,000. Dit amendement is met 36 tegen 23 stemmen aangenomen.

Het geheele hoofdstuk is *aangenomen* met 54 tegen 5 stemmen.

De beraadslagingen worden geopend over Hoofdstuk IV (*Justitie*).

De Heeren van Akerlaken, Metman en van Goltstein voeren daar over het woord. De twee eersten betuigen hunne tevredenheid over de door den Minister in zijne memorie van beantwoording gedane toezeggingen; de laatste wil nog eenige meerdere ophelderingen omtrent de grondslagen der voornaamste beloofde wetten.

Het uur te ver verstreken zijnde, wordt de voortzetting dezer beraadslagingen bepaald op Dingsdag, zijnde er Maandag andere werkzaamheden aan de orde.

Zitting van Maandag 22 *November.*

In deze zitting zijn ontvangen twee wets-ontwerpen, als: 1°. tot goedkeuring van eene additionele overeenkomst wegens handel en scheepvaart tusschen de Nederlanden en de Vereenigde Staten, en 2°. tot goedkeuring van een tractaat van handel en scheepvaart tusschen de Nederlanden en de Republiek Portorico. Verzending naar de Afdeelingen.

Op voorstel van den President wordt besloten: 1°. Dat het getal leden, waaruit de commissie voor de enquête wegens de zout-wet zal bestaan, vijf zal bedragen. Door den Heer Heemskerk was voorgesteld, uithoofde van de nieuwheid der zaak, het getal leden op zeven te bepalen, doch het voorstel van den President is met 33 tegen 19 stemmen aangenomen. 2°. Dat het minste getal leden, waarvoor de verhooren zullen moeten plaats hebben, drie zal bedragen. En 3°. dat de termijn, waarop de enquête zal moeten zijn afgeloopen, wordt vastgesteld op den 1sten September 1853.

De vergadering gaat nu over tot het benoemen der vijf leden, waaruit de bovengemelde commissie voor de enquête zal bestaan, welke bij stemming is zamengesteld uit de Heeren van v. Nispen, v. Hall, Blussé, Bachiene en Poortman. — Waarna de zitting wordt opgeheven.

Zitting van Dingsdag 23 *November.*

In deze zitting heeft het nieuw benoemde lid, den Heer E. A. E. A. Baron van Panhuys, te Vorden, zitting genomen.

De Commissie van Rapporteurs heeft haar verslag uitgebragt over het wetsontwerp tot het voorloopig in omloop houden van 10 millioen muntbiljetten van 1849.

Daarna zijn de algemeene beraadslagingen over Hoofdstuk IV. (*Dep. van Justitie*) voortgezet.

De Heeren van Lynden, Jongstra, Hugenholtz, van Voorst, Luyben en van Eck hebben bij die gelegenheid het woord gevoerd.

De Minister van Justitie heeft al de aanmerkingen van algemeenen of bijzonderen aard in de zittingen van Zaturdag en heden gemaakt, beantwoord. Gelijk in de Mem. van Beantw. heeft de Minister vele beloften gedaan, tot algemeene of partiële verbeteringen in die onderwerpen, welke met ons regtswezen, de regtsbedeeling en codificatie in verband staan.

De Heeren van der Linden en de Man hebben er evenwel op aangedrongen om die partiële verbeteringen toch ten spoedigste te willen aanbrengen, wier dringende noodzakelijkheid zoo lang en zoo zeer zijn erkend, opdat een en ander niet langer afhankelijk blijve van den altoos onzekeren uitslag van de vaststelling van eenige voorname wetten. — De zitting duurt voort.

AMSTERDAM, 22 November.

De Heer Jhr. Mr. Jeronimo de Bosch Kemper aanvaardde heden zijne betrekking van Hoogleeraar in de Regtsgeleerdheid en de Staatswetenschappen aan de Doorluchtige School alhier, met eene redevoering: *Over de staatswetenschap, eene wetenschap op waarnemingen en wijsbegeerte gegrond, en door voortdurende kritiek te volmaken.*

De spreker deed in de eerste plaats opmerken, dat de naam der Staatswetenschap reeds aanduidt, dat waarnemingen haar ten grondslag liggen, en betoogde daarna dat de physiologie van een uitgebreid nut is voor die wetenschap, in ruimen omvang genomen. Vervolgens werden onderscheidene stellingen welsprekend en krachtig ontwikkeld, als de overtuiging des Hooggeleerden redenaars, van wiens wetenschappelijk gewrocht onmogelijk in een dagblad-artikel een behoorlijk overzigt kan worden gegeven, zoodat wij ons slechts tot de mededeeling van enkele punten moeten bepalen. Spreker voerde aan, hoe men door de kennis van het volksleven, volkskracht leert waarderen; dat de staatswetenschap in elken mensch een vermogen, in elken wetenschappelijke mensch eene kracht te erkennen heeft; dat zij het wezen van den mensch moet doorgronden, wel is waar, maar ook moet gadeslaan, hoe de menschen zich vertoonen in de maatschappij, met gelijkheid van aanleg en handelingen en verscheidenheid van karakter; en dat de miskenning dier verscheidenheid voert tot het dwaalbegrip als of de Staat een werktuig ware. De statistiek werd gezegd in gelijke verhouding te staan tot de staatswetenschap en de staatshuishoudkunde, als de physiologie tot de geneeskunde, als de natuurkunde tot de werktuigkunde. Een gedeelte der redevoering was daarop gewijd aan het aanwijzen, hoe de ware levenskracht der volken wordt ontdekt, en hoe de statistiek goed is toe te passen. — Voortgaande met de mededeeling zijner overtuiging, betoogde spreker, dat in de staatswetenschap de verkregen zekerheid wel is waar altijd voorwaardelijk is, doch dat het licht der geschiedenis veel van dat voorwaardelijke kan wegnemen. Naauwkeurige waarneming van feiten en verschijnselen is echter onvoldoende, om de staatswetenschap te vormen; de staatswetenschap is wel eene wetenschap van waarnemingen, maar niet minder eene wijsgeerige, en de ontwikkeling dezer stelling vormde het tweede gedeelte der redevoering.

Op de vraag: wat is wijsbegeerte in betrekking tot de wetenschap? antwoordde de Hoogleeraar, dat de ware wijsbegeerte vordert: een weten met geheel onzen geest, een weten, eene overeenstemming met het wezentlijk verband der dingen; een weten, dat voortdurend zich uitbreidt; in welke drie vereischten ook de ware wijsbegeerte des regts is aangeduid. De zedelijke invloed op den mensch, van 's menschen zelfbewustzijn van het bestaan van regt, werd in den verderen loop der rede naar waarheid geschetst, bij welke gelegenheid tegen de materialisten werd te velde getrokken. — De beoefenaar der ware wijsbegeerte, van haar, welke vasten steun vindt in de geschiedenis en openbaring, weet, dat de Staat is en zijn moet eene beschutting voor de tot volmaking geroepen zamenleving. De wijsbegeerte is geene wetenschap, maar een gemoedstoestand, eene behoefte, een verlangen, begeeren naar kennis die zich in het leven openbaart en de Staatswetenschap moet zijn het weten van een staatsburger, die zijn vaderland lief heeft.

Als eene edele vrucht der wijsbegeerte stelde de redenaar in zijne derde en laatste afdeeling de kritiek voor, eene onpartijdige kritiek, die de wetenschap volmaakt.

Eene opsomming der voordeelen eener gezonde kritiek, door voorbeelden gestaafd, volgde op deze beschouwingen, waarna de Heer de Bosch Kemper zijne rede besloot met het verkondigen der verhevene leer, dat de waarheid moet worden gediend, en dat hare dienst bestaat in haar te zoeken, op te sporen, na te jagen, vast te houden; terwijl hij bij deze gelegenheid eene hulde bragt aan wijlen zijnen vader, die hem de les: *heb de waarheid lief!* had ingeprent.

Ten slotte rigtte de redenaar afzonderlijk het woord tot verschillende Geleerden en tot de Studenten, waarmede de plegtigheid een einde nam.

(*Amst. Cour.*)

— Ter viering van den vijf-en-zeventigsten verjaardag der stichting van de maatschappij Felix Meritis, werd bij gelegenheid van het eerste concert, op Vrijdag jl., door den Heer W. Vrolik, eerelid en bestuurder der maatschappij, eene toepasselijke toespraak gehouden, en door het gewone en fiksche orkest, onder de leiding van den Heer J. B. van Bree, een fragment der vijfde sinfonie van Beethoven, en door de leden der zangvereeniging van de maatschappij, eenige koren, en der Lobgezang, sinfonie cantate van F. Mendelssohn Bartholdy uitgevoerd.

— Door de directie van de Nederl. Rijn-Spoorweg-Maatschappij is thans opengesteld de geprojecteerde leening van *f* 2,400,000 à 4½ pCt. rente, ingaande met den dag der stortingen, welke zullen kunnen geschieden in eens of wel 50 pCt. op 1 Jan. en 50 pCt. op 1 Maart aanstaande. Er zullen worden afgegeven certificaten aan toonder, ieder groot *f* 1,000, die na vijf jaren zullen worden afgelost à pari. Deelhebbers in de maatschappij zullen de voorkeur hebben. Tot zekerheid voor aflossing en rente zijn verbonden 2,400 stuks 4½ pCts. Rijnspoorweg-Obligatiën (van de leening groot negen millioen), welke bij de Nederl. Bank zijn gedeponeerd.

— Alhier is den 13den dezer, in de Bloemstraat, hoek Baangracht, de eerste steen gelegd der daar te stellen schoollocalen voor haveloze en verwaarloosde kinderen.

LEEUWARDEN, 20 November.

Naar wij vernemen is dezer dagen bij de diakonie der Hervormde gemeente alhier eene som van *f* 1000 van eenen onbekende ontvangen, ten einde die te doen strekken tot vermeerdering van het fonds, waarvan de opkomsten bestemd zijn om bejaarde onvermogende leden der gemeente, van onbesproken gedrag, buitengewoon te ondersteunen. Dit fonds is door denzelfden onbekenden menschenvriend gesticht, door ook reeds gedurende drie vorige jaren telkens *f* 1000 daartoe af te zonderen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ENGELAND.

LONDEN, 20 November.

Tot aanvulling van het in onze vorige onder Engeland medegedeelde korte verslag der plegtige begrafenis van den Hertog van Wellington, laten wij hier nog een en ander uit de voornaamste bijzonderheden volgen.

De optogt was hoogst merkwaardig en van buitengewone lengte. Elk gedeelte der landmagt was vertegenwoordigd, en zelfs de invaliden van Chelsea, die met eenige andere veteranen het getal van 83, als overeenstemmende met Wellingtons jaren, uitmaakten, ontbraken niet. Zoowel voor inboorling als vreemdeling was het eene nieuwe en verrassende vertooning. Men zag de tirailleurs met hunne bijkans zwarte uniformen zonder eenig blinkend bijvoegsel, vervolgens de roode uniform der infanterie en van de bestaande garde, uit manschappen van minstens zes voeten, den rijken dosch der huzaren en de kostbare cavallerie-garde, op hunne zwarte, en zwaar met koper getuigde paarden, bereden door uitgezochte ruiters, blinkende in hunne rusting. Daar kwam de Schotsche garde in geruite montering. De Hooglanders, in hunne *kilts* en *plaids*, en hooge zwarte hoofdtooisels, eene verschijning als die der uit het Noorden afgedaalde reuzen. In één woord, alles was voorhanden dat van Engelands glans en magt een denkbeeld geven kon. Een aantal rouwkoetsen, met zes en vier paarden, waarop de wapenschilden van Wellington geborduurd waren, werden voorafgegaan door den wapenkoning, en bevatten de verschillende teekenen der vele waardigheden van den Hertog, als zijn kroon, orden enz., gedragen door de voornaamste personen van het Rijk. Ook

volgden in dit gedeelte van den stoet verscheidene hooge beambten, en te midden daarvan de afgezanten van buitenlandsche natiën, die de verschillende maarschalk-staven overgebragt hadden en met zich voerden. Eindelijk verscheen de wagen waarop de baar geplaatst was, overdekt of gekroond met een verhemelte van goudlaken, door 4 speren opgehouden en getrokken door twaalf der grootste zwarte paarden, geheel overdekt met zwart fluweelen kleeden.

Eindelijk verkondigde een plegtige orgelklank de aankomst der baar. Het kapittel met de geestelijken der hoofdkerk, vergezeld van een aantal koristen, stelde zich in beweging, om het lijk tegemoet te gaan. Eene doodelijke stilte, afgebroken door het tusschen beide invallend gezang dezer schaar, heerschte allerwege bij het binnenkomen van Wellington's overblijfselen. De geheele schare stond op, terwijl het koor het voor deze gelegenheid vervaardigde gezang aanhief. Dit oogenblik was het indrukwekkendste, en oefende een merkbaren invloed uit op de stemming der aanwezigen. De baar naderde, onder het zingen van de woorden: »Ik ben de Opstanding en het Leven" vergezeld van doffe orgeltoonen. Daarop werd de 39ste en 90ste Psalm gezongen, de eerste in D-minor, de andere in D-major, en andere godsdienstige gezangen. Vervolgens het loflied van Simeon, in navolging van Beethoven's sinfonie in A. Onderscheidene compositiën van Händel, wiens doodenmarsch van Saul reeds herhaalde malen uitgevoerd was, en van Mendelssohn, waaronder die uit het Oratorium Paulus: »Ontwaakt gij die slaapt," vooral eene bijzondere uitwerking deden, besloten het muziekale gedeelte der plegtigheid, behalve eene herhaling van Saul's doodenmarsch, bij het nederlaten der kist, nadat de lijkdienst der Anglikaansche kerk gelezen was.

— In het Hoogerhuis betuigde de Minister Derby, den 19^{den}, zijne blijdschap over den goeden afloop der plegtige uitvaart van den Hertog, en dankte allen die daartoe hadden medegewerkt, inzonderheid den goeden geest van het Engelsche volk. Verder zeide hij, met het oog op den Franschen Gezant, die de lijkplegtigheid in de kerk van S^{t}. Paul bijwoonde: »Eere zij ook aan die groote en bevriende natie, die in vroegere, en naar ik vertrouw nimmer terugkomende dagen, door hare betrekkingen tot Engeland belet werd deel te nemen in den trots, waarmede onze natie allerwege den krijgsroem des Hertogs hoorde verkondigen, maar die zich met den algemeenen rouw over het afsterven van den held vereenigd, en door het bijzijn van haren vertegenwoordiger haren eerbied voor zijne nagedachtenis betuigd heeft, voor eenen tijd lang hare aloude nationale vooroordeelen vergetende. Hij was voor haar een vijand, maar een vijand uit besef van pligt jegens zijn land, een harer waardig vijand, die nooit meer schitterde dan wanneer hij Franschen tegenover zich had.

»Laat ons nimmer vergeten dat wij den krijgsman begraven hebben, die welligt meer dan iemand anders hier te lande van de ijsselijkheden des oorlogs gruwde. Ik spreek in zijnen geest, als ik zeg, dat oorlog de grootste vloek is die over een land kan komen, en noodelooze oorlog de grootste misdaad die een Staatsman kan plegen.

»Maar tevens was het de leer van den overleden held, dat eene natie die den vrede wenscht, zelve de middelen tot hare verdediging moet bezitten, en niet door weerloosheid aanvallers moet uitlokken."

— De Minister van Buitenl. Zaken geeft heden avond een luisterrijk feestmaal aan de vreemde Officieren, die afgevaardigd waren, om de begrafenisplegtigheid van den Hertog van Wellington bij te wonen.

— Eene particuliere correspondentie van de *Brusselsche Indépendance* verslag doende van de plegtige begrafenis, nadat zij had gewezen op eene volksmenigte van meer dan anderhalf millioen menschen, waarvan er duizenden den ganschen nacht onder den blooten hemel koude en stortregens hebben verduurd om den optogt te zien, eindigt aldus:

Deze algemeene toeloop van geheel een volk schijnt mij 't merkwaardigst toe van deze lijkplegtigheid. De Hertog verre van het volk en zijne driften te vleijen, heeft het steeds met hoogheid en zekere minachting behandeld. En nogtans kwam dat zelfde volk met aan razernij grenzende geestdrift op, om zijn lijkstoet de laatste volkseere te bewijzen. Dat is omdat het volk hem als een echt nationaal man erkende. Op de gansche lijn der lijkstatie was slechts een eenig opschrift: *Non sibi, sed patriae.* (Niet voor zich zelven maar voor zijn vaderland). Ziedaar wat het volk in Wellington vereerde: den burger voor wien het vaderland alles was. Voeg hier bij, dat Engeland den lijkstoet van den overwinnaar van Waterloo volgende, niet alleen aan de veldslagen van het verledene dacht, maar tevens aan de sombere voorteekenen der toekomst; en dat op den eigen dag waarop Wellington in het graf daalt, weder een Napoleon den troon gaat beklimmen.

— De dagbladen vallen thans den Minister d'Israëli hevig aan wegens de de lofrede, door hem in het Huis der Gemeenten op den Hertog van Wellington gehouden, daar zij beweren, dat die woordelijk dezelfde is, welke 23 jaren geleden, op den Franschen Maarschalk Gouvion St. Cyr door Armand Carrel gehouden is.

BELGIE.

BRUSSEL, 22 November.

Bij het onderzoek in de Kamer der Vertegenwoordigers van het wetsontwerp tot beveiliging van buitenlandsche Vorsten tegen beleedigingen, is besloten de aanneming voor te stellen, doch met weglating van de strafbepaling tegen beleedigende »redenen, kreten en bedreigingen." De Minister van Justitie heeft zich hierover nog niet verklaard, maar tijd gevraagd om met zijne ambtgenooten daarover te beraadslagen.

— Bij de begrooting van het Dep. van Binnenl. Zaken, is de Minister gevraagd naar de voornemens van het kabinet omtrent het onderwijs. Het antwoord was dat het bewind de wet op het lager onderwijs onveranderd zou in stand houden, en bij de toepassing der wet op het middelbaar onderwijs zooveel mogelijk aan de geestelijkheid toegeven, ten einde hare medewerking tot het onderrigt op de staatsscholen te verkrijgen.

— De Regering heeft een wetsontwerp ingediend om pensioen te verleenen aan de buitenlandsche militairen, meestal Poolsche uitgewekenen, die voor eenige maanden (ten believe, naar algemeen gedacht wordt, van buitenlandsche mogendheden) uit Belgische dienst ontslagen zijn. In de toelichting wordt gezegd dat »de overwegingen van hoog belang voor het land, om welke deze Officieren buiten dienst gesteld zijn, van dien aard zijn dat zij nooit weder in werkelijken dienst gesteld kunnen worden." Hierom stelt de Regering voor, hun pensioen toe te leggen als of zij veertig jaren in dienst en tien jaren in hunnen rang geweest waren.

TURKYE.

CONSTANTINOPEL, 6 November.

De Porte heeft, na eenige aarzeling, eindelijk bewilligd in de aanwijzing van de stad Brussa, in Asiatisch Turkye ongeveer 20 uren ten zuiden van Constantinopel, als gedwongen verblijfplaats voor Abd-el-Kader, maar op zulk een voet dat daaruit voor haar niet de minste verantwoordelijkheid zoude voortvloeijen."

De oud-Turksche partij was ijveriger dan ooit werkzaam om den Sultan verder te doen gaan op den heilloozen weg, dien hij ingeslagen heeft. Volgens die dweepers zoude het thans om niets minder te doen zijn dan de intrekking der Transimat-verordening (de beroemde verordening tot hervorming van het burgerlijk bestuur in Turkye) en om herroeping van al wat deze Sultan en zijn voorganger ten gunste hunner Christenonderdanen hebben bewilligd. De Sultane-moeder, aangedreven door Safet-Pacha en anderen, zoude, naar men zegt, bij deze pogingen aan het hoofd staan.

ZWEDEN.

STOCKHOLM, 12 November.

Het heden uitgegeven bulletin aangaande den toestand des Konings luidt aldus: Z. M. de Koning werd, nadat de koorts ook gisteren namiddag toegenomen was, tegen den avond door eene neusbloeding aangetast, welke, door zich meermalen te herhalen, hem gedurende het grootste gedeelte van den nacht belette te slapen. Tengevolge daarvan bevindt Z. M. zich heden zwakker dan op de voorafgaande dagen. De berigten omtrent de gezondheid van de Prinses Eugenie waren gunstiger.

OOST-INDIE.

Met de laatste overlandmaal is tijding ontvangen van den dood van een onzer bekwame Zee-Officieren, ten gevolge van een verraderlijken aanval door de inlanders van het eiland Timor.

De Luit. ter Zee 1ste kl. H. Glabbeek van der Does, Bevelhebber van de schoenerbrik Banca, kwam den 2^{den} Junij jl. te Timor Koepang terug van eene wetenschappelijke commissie. Naauwelijks aangekomen, werd hem door den waarnemenden Assistent-Resident verzocht om een maatregel van policie naar Atoepoepoe, op dat eiland, door militaire operatie te ondersteunen. Luit. v. d. Does begaf zich dientengevolge met de Banca naar Atoepoepoe, om aan den Nederl. Posthouder aldaar den sterken arm te leenen, ten einde een Chinees, die zich openlijk tegen het Nederl. gezag verzet had, gevangen te nemen. Te Atoepoepoe gearriveerd, vernam hij, dat de Chinees zich bevond bij zijn schoonvader, den Radjah van Lidakh, die, volgens de gidsen, 3 uur ver binnen 's lands woonde. Daar genoemde Sultan wel zou weigeren zijn schoonzoon uit te leveren, besloot de Kommandant der Banca hem gewapend te gaan halen. Daartoe ontscheepte hij den 28sten Julij des avonds tegen zonsondergang met den Adelb. 1ste kl. Jolly, den Officier van Gez. Vernhout, den waarnemenden Resident, en de noodige manschappen: 49 Europeanen, 12 gewapende Javanen, 18 Rottinezen, met de koelies mede in 't geheel 70 man. Spoedig evenwel bemerkte de Kommandant, dat hij misleid was omtrent den afstand; de woonplaats van den Radjah van Didakh was wel 10 uur marcherens. Daar de weg meest over steile bergen en diepe ravijnen voerde, waren de troepen weldra van vermoeijenis uitgeput. Men rustte gedurende den nacht verscheidene malen, doch had gebrek aan water, daar de flesch per man provisie spoedig was opgebruikt. Den volgenden morgen te 8 ure kwam men te Lidakh. De Radjah was zeer verwonderd zoo veel Europeanen te zien; de meeste der inwoners hadden nog nimmer een blanke gezien! Men werd vriendelijk ontvangen; de lijfwacht kwam echter dadelijk onder de wapenen. De Chinees was weder naar Atoepoepoe; te vergeefs doorzocht men zijne woning. Ofschoon de manschap zeer vermoeid was, meende de Kommandant dadelijk te moeten terugtrekken. Langzaam zette het kleine expeditie-corps zich in beweging: 3 uren van Atoepoepoe nam men bepaald rust bij eene zoetwaterbron. De Radjah van Lidakh volgde evenwel steeds met eene groote krijgsmagt. Daar de waterplaats binnen het gebied van Atoepoepoe lag, meende men echter geen aanval te vreezen te hebben; de manschap kon ook niet meer voort. Na een kort vertoef, bemerkte men den Chinees, dien men zocht, en werd deze in hechtenis genomen. Ongelukkig liet men echter zijn begeleider gaan. Deze rende spoorslags naar de Lidakhers, onder een vervaarlijk krijgsgegil, dat, door zijne makkers herhaald, duizendvoudig onheilspellend door de bergen weêrkaatst werd. Spoedig ontving men het vuur van de omliggende hoogten, zonder een vijand te kunnen zien, zoodat men zich niet kon verweren. De onzen bevonden zich aan een der riviertjes, die men in deze bergachtige streken slechts in diepe ravijnen vindt, aan alle zijden door bergen omringd. Er was dus niets aan te doen dan bedaard den berg aan die zijde op te klimmen, van waar men nog geen vuur ontvangen had. Met onze tot den dood toe vermoeide menschen ging dit zeer moeijelijk. De Kommandant werd dadelijk gewond: het linker scheen- en

knitbeen werd hem op verscheidene plaatsen verbrijzeld; ook 3 mariniers kregen schampschoten. De Officier Vernhout verbond den Kommandant zoo goed mogelijk; een Rottinees, die de verbandkist droeg, was ontvlugt. De matroos de Haan droeg den gewonde uit het heetste vuur. Deze vracht was den reeds afgetobden zeeman op zoo'n ongunstig terrein echter te zwaar. Men plaatste nu den Luit. v. d. Does op een der paarden, die men had medegenomen, doch moest thans een omweg nemen, om tegen de hoogte op te komen. Hierdoor werd men 't spoor bijster, en dwaalde van het hoofdcorps af. Bij den Kommandant waren 6 matrozen achtergebleven. Reeds herhaaldelijk had v. d. Does, uit vrees van levend in handen van den vijand te vallen, zijne medeofficieren gevraagd hem den dood te geven; thans, nu de vijand steeds meer naderde en 6 zijner manschappen voortdurend in grooter gevaar kwamen, alleen uit zorge voor den beminden Kommandant, gaf hij bepaald den last hem af te maken. Een kogel, hem door de linker slaap gejaagd, gaf den eerlijken krijgsman den dood, dien hij bij zijn sterk bloedverlies en het gevaar, waarin hij zijne manschappen plaatste, zoo zeer begeerde!

Het hoofdcorps kwam des avonds geheel ontredderd te Atoepoepoe aan. De zes matrozen kwamen eerst den volgenden morgen te regt.

Zoo sneefde een echt Hollandsch zeeman! Wat zal er gedaan worden, om dien verraderlijken aanval te straffen? *(Utr. Cour.)*

STADS BERIGTEN.

VERGADERING van den Gemeenteraad van Leyden, Donderdag den 25sten November 1852, des namiddags ten 2 ure.

Onderwerpen:

1°. Benoeming van eenen Commies bij de plaatselijke belastingen.

2°. Voordragt tot onderhandsche huur van een stuk lands, ten behoeve der Rijdende Artillerie.

3°. Request van de HH. J. Hartevelt Az. c. s., houdende het verzoek om de gebouwen der Stedelijke Linnenweverij tot school te mogen gebruiken.

4°. Request van J. H. van Wensen, tot het stellen van gemetselde beeren of pilasters op het Utrechtsche jaagpad.

5°. Adres van L. de Jong Lz., om vrijdom van poortgelden, voor zijne omnibus, aan de Rijnsburgerpoort.

Bij de Redactie is ontvangen voor de Wed. v. d. Meel, van N. N. *f* 2.— Van A. *f* 2.50. Van de Societeit de Harmonie *f* 20. Van de Societeit de Paauw *f* 10. Van L. S. 50 Cents. Van S. 50 Cents.

Voor de Weduwen te Hellevoetsluis van A. *f* 2.50.

ADVERTENTIEN.

Voor de deelneming ondervonden bij het verlies van ons jongste Kind, betuigen wij bij deze onzen hartelijken dank.

H. J. ROOT.

LEYDEN, 23 November 1852. A. W. ROOT, MOLKENBOER.

LEYDSCHE SCHOUWBURG.

Met toestemming van den Burgemeester.

Les artistes du Théâtre Français à la Haye sous la direction de Mr. EMILE LAFARGE, auront l'honneur de donner,

Jeudi ce 25 Novembre 1852,

I. ***Le piano de Berthe,*** Comédie vaudeville en un acte, par MM. BARRIÈRE et LORIN; II. ***Le moulin à paroles,*** Comédie vaudeville en un acte, par MM. J. GABRIEL et DUPEUTY. III. ***A la bastille,*** vaudeville en un acte, par MM. XAVIER et DUVERT. IV. ***Le coucher d'une étoile,*** Comédie en un acte par Mr. LEON GOZLAN.

Précédé d'un: ***Hommage à la ville et à l'Université de Leide,*** par Mr. N. N., dits par Monsieur EMILE LAFARGE.

Le Spectacle commencera à six heures et demie tres précises.

Prix des Places: Loges *f* 2.00. Amphithéatre *f* 1.50. Parterre *f* 1.20. Galleries *f* 0.60.

Le Bureau sera ouvert le jour de la réprésentation de dix à une heure.

VRIENDEN-ISRAËLS.

BID-UUR,

in het Kerkgebouw der Walsche Gemeente, op **VRIJDAG** den 26sten November 1852, des Avonds ten ***ZEVEN*** ure.

Het Openbaar Onderwijs in de **LANDHUISHOUDKUNDE** zal geopend worden op aanstaanden Vrijdag den 26sten dezer, des avonds te *zeven* ure.

LEYDEN, 23 November 1852. A. H. VAN DER BOON MESCH.

Door de menigvuldige aanvragen naar **Daguerréotype-Portretten** (welke voor het op handen zijnde St. Nicolaas-Feest allergeschikst zijn) zal ik de eer hebben, mijn verblijf alhier nog tot aanstaanden Zondag te verlengen. De prijzen zijn *f* 2.— en hooger, naar gelang der grootte van het Portret, gekleurd naar het leven en van sprekende gelijkenis kan men verzekerd zijn, terwijl een door mij nieuw uitgevonden vernis, de Portretten onuitwischbaar maakt.

Werkplaats Botermarkt, Wijk IV. N°. 5.

H. G. DE BOER.

Attentie s. v. p.

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij zich gevestigd heeft op de Beestenmarkt, Wijk V. N°. 45, als **SLIJTER** in In- en Uitlandsche BIEREN, AZIJN, Minerale WATEREN, KURKEN, AALBESSENWIJN, SIROOP VAN PUNCH, CITROEN-SAP, Ledige KRUIKEN en FLESSCHEN, enz. enz. alles in het Groot en Klein.

Verzoeke een Ieders gunst en recommandatie, belovende eene solide zindelijke en prompte bediening.

W. PONDMAN,

LEYDEN, November 1852. *Bierstekerij de Oranjeboom.*

De Ondergeteekende heeft de eer te berigten, dat hij op veelvuldig aanzoek van eenige Ingezetenen dezer Stad, van voornemen is, dagelijks een geschikt rijtuig van hier naar *'s Hage*, en terug te doen rijden, te beginnen op aanstaanden Donderdag den 25sten dezer. Afrijden te *Leyden* aan het Loment *le Lion d'Or* op de Breedestraat des morgens ten 9 uur, en te *'s Hage* bij den Heer VAN 'T HAAFT, op het Smidswater des namiddags ten $3\frac{1}{2}$ uur.

De prijs naar *'s Hage* en terug is bepaald op *f* **1.50**, heen of terug alleen **90** Cents per persoon. Kinderen beneden de 10 jaren, betalen half vracht.

P. A. BRONSGEEST.

OPENBARE VERKOOPING,

in het *Heeren-Logement* aan den Burg binnen *Leyden*, op Zaturdag den 4den December 1852, bij Opveiling en op Zaturdag den 11den December 1852, bij Afslag, beide dagen des avonds te 7 ure, van:

Een hecht, sterk en bijzonder goed gelegen HUIS EN ERVE binnen de Stad *Leyden*, op het drukste gedeelte der Breedestraat geteekend, Wijk IV. N°. 292, welk perceel met den 1sten Mei 1853, kan worden aanvaard.

Zijnde hetzelve te bezigtigen Dingsdags en Vrijdags vóór en op den dag der Veiling en Afslag van 10 tot 2 ure, mits belet vragende.

Terwijl nadere informatiën te bekomen zijn ten Kantore van den Notaris D. N. ROSKES, te *Leyden*, alwaar na de Opveiling tot en met den 10den December 1852, Verhoogingen worden aangenomen, tegen genot van *een vijfde* van iedere Verhooging.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.

MAANDAG, 22 November.

	Laagst. koers.	Hoogst. koers.	Gebleven.
NEDERLAND, Werkelijke Schuld à $2\frac{1}{2}$ pCt.	$63\frac{7}{8}$	64	$63\frac{15}{16}$
Dito Certificaten . . . . " 3 "	$76\frac{1}{2}$	$77\frac{1}{4}$	$76\frac{3}{4}$
Dito dito . . . . " 4 "	$95\frac{3}{16}$	$95\frac{5}{16}$	$95\frac{3}{16}$
Amortisatie Syndicaat . . . . " $3\frac{1}{2}$ "	$94\frac{1}{2}$	—	—
Handelmaatschappij . . . . " $4\frac{1}{2}$ "	120	—	—
O. I. Leening . . . . " 4 "	—	—	—
Dito Holl. Spoorweg . . . . "	—	—	—
Aandeelen Rijn-Spoorweg . . " $4\frac{1}{2}$ "	—	—	—
Haarlemmermeer . . . . . " 5 "	—	—	—
FRANKRIJK, Certif. . . . . . " 3 "	$78\frac{1}{4}$	$78\frac{3}{8}$	—
Dito dito . . . . " 5 "	—	—	—
RUSLAND, Obl. HOPE 1798 en 1816 " 5 "	$107\frac{1}{2}$	—	—
Dito dito 1828 en 1829 . . " 5 "	$106\frac{1}{4}$	—	—
Cert. bij dito 1831 en 1833 " 5 "	$96\frac{7}{8}$	—	—
Dito 1840 . . . . " 4 "	$91\frac{3}{8}$	$91\frac{1}{4}$	$91\frac{7}{16}$
Dito bij STIEGLITZ & C°. . . . " 4 "	$91\frac{1}{16}$	—	—
Dito dito Nieuwe . . . . " 4 "	$91\frac{1}{4}$	—	—
Inschrijving in Assign. . . . " 6 "	—	—	—
Certificaten van dito . . . . " 6 "	—	—	—
POLEN, Obligatiën . . . . . . " 4 "	$85\frac{1}{8}$	—	—
Dito Aandeelen met Loten. fl. 250 "	—	—	—
Dito dito 1835 . . . . . " 500 "	—	—	—
SPANJE, Obligatien . . . . . à 1 pCt.	$24\frac{15}{16}$	$25\frac{1}{16}$	$24\frac{15}{16}$
Dito Obligatiën . . . . . . " 3 "	—	—	—
Dito Binnenl. à 6 m. . . . . " 3 "	$45\frac{1}{8}$	$45\frac{3}{16}$	$45\frac{1}{4}$
Bewijzen Coupons	$3\frac{1}{16}$	—	—
OOSTENRIJK, W. B. bij Goll. . " 5 "	—	—	—
Dito . . . . " 4 "	—	—	—
Dito Metall. . . . . " 5 "	$77\frac{1}{4}$	$77\frac{1}{2}$	—
Dito Nieuwe . . . . " 5 "	91	$91\frac{1}{4}$	91
Dito 1847 . . . . " $2\frac{1}{2}$ "	$39\frac{5}{16}$	$40\frac{1}{4}$	—
BELGIE, Banc. . . . . " $2\frac{1}{2}$ "	$52\frac{3}{4}$	—	—
Dito bij ROTHSCHILD . . . . " $2\frac{1}{2}$ "	$53\frac{1}{16}$	$53\frac{3}{16}$	$53\frac{3}{16}$
BRAZILIE, 1824 100 £ . . . " 5 "	$99\frac{3}{8}$	—	—
PORTUGAL, te Londen . . . . " 5 "	$41\frac{1}{4}$	$41\frac{3}{8}$	$41\frac{1}{4}$
Dito dito . . . . " 4 "	$37\frac{3}{4}$	$37\frac{13}{16}$	$37\frac{13}{16}$
VENEZUELA, ... " $3\frac{1}{4}$ "	—	—	—
MEXICO, ... " 5 "	$25\frac{1}{8}$	—	—
AMERIKA, Bankactiën	$4\frac{3}{16}$	—	—

Grieken $4\frac{3}{16}$ $4\frac{3}{4}$.

Braz. 1839, £ 100, 5 pCt. 100.

Koers van het Geld: Beleening $2\frac{1}{2}$ pCt. Prolongatie $2\frac{1}{2}$ pCt. Wissel-Disconto 2. De Wisselkoers der Gouden Tienguldenstukken is *f* 9.75 à 85.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. G. LA LAU.